

Sygn. akt I ACa 690/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Szewczyk
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...)J., K. (...) Spółki Jawnej w K.

przeciwko A. S. i M. R. (1)

o ochronę praw autorskich i o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 6 marca 2017 r. sygn. akt IX GC 469/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść :

„I. nakazuje pozwanym A. S. i M. R. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), M. R. (1) A+ (...) s.c.

zaprzestanie naruszania majątkowych praw autorskich (...) J., K. (...) spółki jawnej w K. do :

- projektu architektoniczno- budowlanego lokalu (...) sp. z o.o. zrealizowanego w obiekcie handlowym pod nazwą M. P. w W. przy ul. (...),

-projektu architektoniczno-budowlanego wnętrza lokalu (...) Sp. z o.o. zrealizowanego w obiekcie handlowym pod nazwą Galeria (...) w W. przy ul. (...),

poprzez zakazanie umieszczania na stronach internetowych fotografii, wizualizacji oraz opisów dotyczących tych projektów bez odpowiedniej adnotacji wskazującej, że projekty te powstały jedynie przy twórczym współudziale pozwanych w ramach obowiązków pracowniczych świadczonych na rzecz strony powodowej;

II. nakazuje pozwanym A. S. i M. R. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), M. R. (1) A+ (...) s.c. opublikowanie w terminie 7 dni przez okres 3 miesięcy:

- na stronie internetowej pod adresem witryny internetowej (...) oraz

- na portalu społecznościowym F. pod adresem https// (...)

oświadczenia o treści:

„A. S. oraz M. R. (1) prowadzące działalność gospodarczą pod firmą (...).(…) + (...) przy ul. (...) lok. (...)w K. oświadczają, że:

jako współnikom spółki cywilnej nie przysługują im żadne prawa majątkowe do:

- projektu architektoniczno- budowlanego lokalu (...) sp. z o.o. zrealizowanego w obiekcie handlowym pod nazwą M. P. w W. przy ul. (...),

- projektu architektoniczno-budowlanego wnętrza lokalu (...) Sp. z o.o. zrealizowanego w obiekcie handlowym pod nazwą Galeria (...) w W. przy ul. (...), gdyż projekty te powstały jedynie przy twórczym współdziałaniu pozwanych w ramach obowiązków pracowniczych świadczonych na rzecz (...). J., K. (...) spółki jawnej w K.”;

III. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 4787,60zł (cztery tysiące siedemset osiemdziesiąt siedem złotych sześćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

IV. oddala powództwo w pozostałej części;

V. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 447,93zł (czteryście czterdzieści siedem złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) tytułem kosztów procesu.”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Andrzej Szewczyk SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 690

UZASADNIENIE

(...) J., K. (...) spółka jawna (zwana dalej (...)) wniosła o nakazanie pozwanym, A. S. i M. R. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), M. R. (1) (...) + (...) s.c. zaprzestania naruszania praw autorskich do projektów architektonicznych lokali: 5 (...) sp. z o.o. (pralnia) i (...) sp. z o.o., opublikowanie stosowanych oświadczeń w mediach oraz zasądzenie od pozwanych kwoty 21.544,20 zł. jako trzykrotność wynagrodzenia 7 181,40 zł. W toku sporu żądanie dotyczące świadczenia pieniężnego zostało ograniczone do kwoty stanowiącej dwukrotność 7181,40zł. Strona powodowa zarzuciła, że pozwane przypisały sobie autorstwo projektów powoda oraz posłużyły się jego nazwą firmy w sposób sugerujący, że są jego współniczkami. Pozwane pracowały przy powstaniu projektu, ale prawa majątkowe do tych dzieł przeszły na powoda jako pracodawcę, jako że z pozwanymi łączyła spółkę umowa o pracę. Zdjęcia projektu zamieszczone na stronie pozwanych naruszają wyłączne prawa powoda do utworu.

Pozwane wniosły o oddalenie powództwa w całości. Podniosły, że były współautorkami spornych projektów architektonicznych i mają prawo do oznaczenia dzieła swoimi nazwiskami. Przy oznaczaniu autorów dzieła wskazały

także powoda w celu wskazania wszystkich współautorów dzieła. Wskazały też, że między pozwanymi a powodem toczyły się procesy o zaległe wynagrodzenia dla pozwanych jako pracowników. Żądania powoda noszą znamiona nadużycia prawa, ponieważ powód wytoczył powództwo w celu wywarcia presji na byłych pracownikach, aby te zrezygnowały z egzekucji zasądzonych im zaległych pensji. Zdaniem pozwanych wniosły one wkład twórczy w utwory architektoniczne. W ramach umowy o pracę pracodawca przejmuje prawa majątkowe do utworu pracownika jedynie w zakresie celu umowy a nie całość praw majątkowych. Pozwane wskazały A. jako uprawnionego do utworu w sposób, jakiego sama spółka używa. Dodatkowo realizując zlecenie od 5 (...) sp. z o.o. powód otrzymał niższe wynagrodzenie, niż to jakie zadeklarował w pozwie, zatem ewentualne odszkodowanie także powinno być niższe. Powód z umowy ze zleceniodawcą przeniósł autorskie prawa majątkowe na zleceniodawcę, zatem nie jest podmiotem praw autorskich majątkowych do projektu.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2017 r. sygn. akt IXGC 469/15 Sąd Okręgowy w Krakowie

oddalił powództwo (pkt I), zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej A. S. kwotę 2 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II) i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej M. R. (1) kwotę 2 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

A. S. była zatrudniona u powoda na podstawie umowy o pracę od dnia 1 maja 2008r do 30 kwietnia 2012r na stanowisku asystenta projektanta. M. R. (1) była zatrudniona u powoda na podstawie umowy o pracę od 8 kwietnia 2008 do 30 kwietnia 2012r. na stanowisko asystenta projektanta. Strona powodowa wykonywała na zlecenie(...) (...) sp. z o.o. projekt architektoniczno-budowlany wraz z projektem aranżacji dla lokalu mieszczącego się w W. przy ul. (...). Umowę o wykonanie tego projektu zawarto 18 stycznia 2010r. Zgodnie z § 7 umowy za prawidłowe wykonanie kompletnej dokumentacji projektowej, przeniesienie jej własności na Zamawiającego oraz autorskich praw majątkowych Wykonawca miał otrzymać zryczałtowane wynagrodzenie wysokości 9950,00 zł. Zgodnie z § 9 punkt 3 umowy o wykonanie projektu aranżacji wykonawca zobowiązał się przenieść na Zamawiającego autorskie prawo majątkowe do dokumentacji na następujących polach eksploatacji: a) zastosowanie dokumentacji projektowej do wybudowania i aranżacji lokalu (...), b) fotografowanie lokalu zaaranżowanego wedle pomysłu wykonawcy i umieszczenie w folderach reklamowych Zamawiającego bez względu na rodzaj nośnika i sposób publikacji, c) wykorzystanie elementów aranżacji (lub elementów innych rozwiązań) zawartych w dokumentacji projektowej w innych lokalach, w których Zamawiający prowadzi lub będzie prowadzić pralnie” .

Na zlecenie (...) sp. z o.o. strona powodowa wykonała projekt architektoniczno-budowlany wnętrza lokalu mieszczącego się w Galerii (...) w W. na analogicznych warunkach. Pozwane bezpośrednio pracowały przy przedmiotowych projektach architektonicznych. Pozwane osobiście przeprowadzały konsultacje ze zleceniodawcami co do projektów oraz realizowały umówione koncepcje wraz z poprawkami przedstawianymi na kolejnych etapach tworzenia projektu przez klientów (k 83 – 148). W trakcie konsultacji wyrażały swoje opinie co do kształtu dzieła co w sposób zasadniczy wpłynęło na jego ostateczny kształt. Pozwane wykonywały przy projekcie prace projektowo-koncepcyjne, w tym rysunki projektu, wizualizacje projektu. Pozwana M. R. (1) projektowała bryły zaś pozwana A. S. nakładała na bryły wizualizację. Wspólnicy powodowej spółki poddawali im swoje sugestie i pomysły, przede wszystkim nadzorowali prace pozwanych, co polegało na ogólnym uszczegóławianiu prac i kontroli realizacji. Pierwotne koncepcje zostały pozwany przedstawiona po pierwszych spotkaniach z zamawiającymi przez współpracowniczkę K. S. w formie rysunku, a następnie były one realizowane przez pozwane w profesjonalnym programie komputerowym. Kolejne zmiany projektów były przez strony wspólnie omawiane na naradach. Ostateczna wersja (trzecia) pialni, przyjęta przez zleceniodawcę, pochodziła w całości od pozwanej A. S., z wyjątkiem położenia lady. Przy wykonaniu pralni generalne pomysły pochodziły od pozwanych i wspólników powoda, ale decyzje co do szczegółowego kształtu projektu (choćby kolory) podejmowały wykonujące go pozwane. A. S. wniosła zasadniczy wkład w końcowy kształt projektów, to ona narysowała oba projekty. Wspólnicy powodów wskazali wstępne sugestie tematów, pozostawiając pozwany faktyczną realizację projektów.

Strona powodowa zażądała pozwanej M. - S. i M. R. (1) z wypłatą wynagrodzeń za okres współpracy. Sąd Pracy zasądził od A. na rzecz pozwanych zaległe wynagrodzenia.

Po rozwiązaniu umowy o pracę pozwane założyły własną działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej. Na swojej stronie internetowej zamieściły m. in. fotografie projektów wnętrz wykonanych dla (...) (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. Jako autorów obu projektów wskazano (...) A. S., M. R. (1)". Od 1 stycznia 2015r działalność pozwanych została zawieszona. Od tego czasu pozwane faktycznie nie prowadzą działalności gospodarczej pod tą firmą.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że nie jest zasadne powództwo o ochronę praw autorskich strony powodowej do utworu architektonicznego, którego zdjęcia i wizualizacje pozwane użyły na swojej stronie internetowej a które powstały na zlecenie (...) (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. i stanowiły projekty wnętrz lokali. Odwołując się do art. 1 ust.2 pkt. 6 i art. 8 ust.1 i 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 880 ze zm., dalej prawo autorskie), Sąd Okręgowy wskazał, że projekty architektoniczno-budowlane wraz z projektem aranżacji stanowią utwory chronione prawem autorskim. Prawo to kształtuje domniemanie, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniło na egzemplarzach utworu. Jako autorzy spornych projektów byli podani obok współników powodowej spółki (tj. K. S. (2) i M. J.) także pozwana A. S. widniejąca w metrykach projektu z opisem „opracowała”. Oznaczenie w metrykach projektu osoby projektanta jest związane przede wszystkim z koniecznością spełnienia wymogów prawa budowlanego. Metryka projektu nie wyczerpuje wskazania autorów projektu (wszystkich osób, które wniosły twórczy wkład). Domniemanie z art. 8 ust. 1 pr. aut. jest zaś obalalne, co oznacza, że może być wykazane, że twórczy wkład w powstanie utworu wniosły osoby inne niż wymienione jako twórcy. Z zaferowanych dowodów wynika, że obie pozwane wniosły wkład twórczy w powstanie projektów. Wynika to z zeznań pozwanych popartych korespondencją pozwanych ze zleceniodawcami powodów. W efekcie pozwane muszą być uznane za współtwórców projektów.

Prawa autorskie to prawa majątkowe, które są zbywalne i mogą być przedmiotem obrotu oraz prawa autorskie osobiste, które nie podlegają zbyciu ani obrotowi. Pozwane jako współtwórcy przeniosły swe prawa majątkowe na pracodawcę tj stronę powodową jednak zachowując zgodnie z art. 16 prawa autorskiego swe prawa osobiste, które chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więz z utworem. Podpisując zdjęcia utworu swoimi nazwiskami, pozwane zrealizowały swoje prawo. Wskazały także jako współtwórców współników powoda, poprzez podanie nazwy spółki, pod która współnicy spółki występują. Pozwane nie miały obowiązku wskazywać, że pomiędzy współtwórcami projektów lokali istniała relacja pracodawca-pracownik. Ustawa nie przewiduje wskazania jakie relacje prawne panowały pomiędzy współtwórcami. Co więcej, podpis (...) A. S., M. R. (1)" nie oznacza, że pozwane są współnikami spółki powodowej. Zgodnie bowiem z art. 24 k.s.h. firma spółki jawnej zawiera nazwiska współników i/lub nazwę a także oznaczenie formy prawnej czyli zwrot „spółka jawna” lub „sp.j. .Pozwane publikując fotografie obrazujące aranżacje wnętrz nie naruszały integralności utworu albowiem nie dokonywały żadnych zmian w utworze.

Ponadto zdaniem Sądu autorskie prawa majątkowe w zakresie używania fotografii utworów w katalogach zostały przekazane przez stronę powodową jej zleceniodawcom. Wynika to literalnie z umowy dotyczącej pralni, umowa dotycząca pijalni. W zakresie pól eksploatacji określonych w umowie z pralnią powód utracił czynną legitymację procesową, Umowa z pijalnią była analogicznej treści, co także uzasadnia oddalenie powództwa opartego na art. 78 i 79 prawa autorskiego.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sąd pierwszej instancji powołał art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła strona powodowa zaskarżając wyrok w całości, zarzucając:

1. Niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i powstała w związku z tym sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 kpc. przez dokonanie oceny dowodów:

a) w sposób niewszechstronny, albowiem:

-z pominięciem zeznań M. J. składanych w charakterze strony

przy jednoczesnym bezkrytycznym uwzględnieniu wszystkich twierdzeń i zeznań składanych przez pozwane,

-bez dokonania rozróżnienia wkładu jaki wniosła do prac projektowych każda z pozwanych,

z błędnym przyjęciem, że zapis umowy o prace projektowe (§ 9 umowy) doprowadził do przeniesienia autorskich praw majątkowych w zakresie publikacji fotografii na Zamawiającego na wszelkich polach eksploatacji co miałby pozbawiać powódkę legitymacji czynnej do występowania w sprawie, podczas gdy zapis umowy określa tylko pole eksploatacji w postaci folderów reklamowych zamawiającego,

z bezzasadnym pominięciem, że naruszenia dokonane przez pozwane dotyczyły nie tylko zamieszczenia fotografii, ale również będących częścią dokumentacji projektowej wizualizacji;

b) w sposób sprzeczny z zasadami logiki w odniesieniu do zeznań stron i świadków, z których wynika, że pomimo zatrudnienia pozwanych na stanowiskach asystenta projektanta i pracy pod ścisłym kierownictwem i nadzorem pracodawcy, którego przejawem było między innymi uwzględnianie uwag przełożonych w projektach, jak również przy braku wskazania jakiegokolwiek pracy twórczej wykonanej przez pozwaną M. R. (1), pozwanej M. R. (1) można przypisać współautorstwo spornych projektów;

2. naruszenie art. 8 i art. 9 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez uznanie, że pozwaną M. R. (1) można uznać za współtwórcę spornych projektów podczas, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że pozwana nie wniosła do projektów żadnego wkładu twórczego, a wykonywała jedynie czynności techniczne;

3. naruszenie art. 12 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez uznanie, że pomimo przyjęcia utworu przez pracodawcę pozwane nadal mają prawo do posiadania i dysponowania nośnikami, na których zostało utrwalone dzieło;

4. naruszenie art. 16 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. poprzez uznanie, że publikowanie na stronie internetowej fragmentów dzieła jest równoznaczne z wykonywaniem przez pozwane osobistych praw autorskich do utworu;

5. naruszenie art. 16 ust 1 Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez uznane, że pozwanej M. R. (1) przysługuje prawo do autorstwa spornych projektów;

6. naruszenie art. 17 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez uznanie, że powódce nie przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na polach eksploatacji nie wyłączonych na mocy umowy z zamawiającymi.

Strona powodowa wniosła o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Pozwane wniosły o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego co do twórczego wkładu pozwanych przy tworzeniu obu projektów, treści umów i upublicznienia zdjęć obejmujących aranżacje wnętrz, odmiennie jednak oceniając przytoczone okoliczności w kontekście norm dotyczących ochrony praw strony powodowej.

Sąd drugiej instancji zważył co następuje:

Nie jest zasadny zarzut kwestionujący wkład pozwanych przy powstaniu utworów.

Ocena dowodów w tym zakresie dokonana przez Sąd Okręgowy była swobodna i przekonująca. Okoliczność, że Sąd ten dał wiarę jednej z grup dowodów (w tym przypadku pozwanych) a odmówił wiarygodności innym dowodom nie narusza art. 233§1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2004r. sygn. akt III CK 410/02 Lex nr 585804). Nie jest wystarczające dla zakwestionowania tej oceny przekonanie strony powodowej o większej doniosłości zeznań M. J.. Zeznania H. R. jednoznacznie bowiem wskazują , że rola pozwanych nie ograniczała się jedynie do czynności technicznych lecz wniosły one twórczy wkład w stworzenie wizualizacji i całego projektu. Zeznania te są spójne z mailami, wydrukami i zeznaniami pozwanych a nawet z powoływanymi w apelacji zeznaniami współnika. Okoliczność, że współnicy nadzorowali pracę i sami też byli współautorami projektu nie wyklucza, że pozwane wniosły samodzielny wkład w opracowanie projektów, szczególnie w zakresie sof, siedziska, kształtu ustawienia stolików, przesłonki, układu łączenia posadzek, kształtu sufitu, wyoblenia, oświetlenia sufitu, lady, lampy, wyoblenia przy słupach. Współautorstwo A. S. zostało zresztą pośrednio wskazane w metrykach projektu z opisem „opracował”., Domniemanie z art. 8 pr. aut. w odniesieniu do udziału w opracowaniu M. R. (2) , której autorstwo nie było w ogóle wskazywane w dokumentacji zostało obalone dowodami wskazującymi na jej rolę koncepcyjną szczególnie przy opracowaniu wizualizacji pijalni czekolady. Twórczy wkład M. R. (1) był mniejszy niż pozostałych co jednak nie uchyła osobistych praw autorskich tej pozwanej przy stworzeniu całego projektu ale kwestia zakresu uprawnień osobistych współtwórcy nie ma istotnego znaczenia przy rozstrzygnięciu przedmiotowego sporu, który toczy się z udziałem spółki jawnej a nie pozostałych współtwórców.

Wskazanie współnika M. J. na rysunkach nie jest decydujące albowiem zgodnie z art. 17 pkt 3) ustawy prawo budowlane projektant jest uczestnikiem procesu budowlanego, uprawnionym do realizacji projektu budowlanego zgodnie z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi i do sprawowania nadzoru autorskiego, co nie przesądza twórczego wkładu innych osób w projekt. W tym zaś przypadku była to praca zespołowa szczególnie w zakresie aranżacyjnym wnętrza , który nie ma decydującego znaczenia w procesie budowlanym. Przy stworzeniu aranżacji niewątpliwie współnicy mieli wkład nadzorczy i twórczy skoro , poddawali myśl, koncepcję całego rozwiązania, narzucali konwencję i zatwierdzili ostateczną ich wersję , które były jednak wcześniej omawiane przez pozwane z klientami. Ustalenia wskazują, że pozwane miały wkład twórczy przy tworzeniu aranżacji wnętrz a udział A. – S. miał charakter znaczący.

Projekty stanowiły utwór pracowniczy, o którym mowa w art. 12 prawa autorskiego. Jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji umowa o pracę nie zawierała odrębnych postanowień co oznacza , że pracodawca (strona powodowa) nabyła z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę . Postępowanie dowodowe daje podstawy do przyjęcia, że pozwane świadczyły pracę przez pracownika z zamiarem realizowania obowiązków pracowniczych. Nie kwestionując twórczego wkładu pozwanych, było to jednak wykonywanie projektu w warunkach podporządkowania w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę oraz w celu wykorzystania projektu przez stronę powodową dla realizacji zlecenia jakiego udzieliła stronie powodowej(...) (...) sp. z o.o. (...) i (...) sp. z o.o., por. wyroki Sądu Najwyższego z 4 grudnia 1997 r., I PKN 394/97, OSNP 1998, nr 20, poz. 595; z 28 października 1998 r., I PKN 416/98 OSNP, 1999, nr 24, poz. 775; z 6 marca 2007 r., I UK 302/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 110).

Oznacza to, że stronie powodowej przysługują autorskie prawa majątkowe z wyłączeniem pól eksploatacji wskazanych w umowach dotyczących projektu pralni i pijalni.

Zgodnie z art. 16 prawa autorskiego autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem. Chodzi tu o pozaekonomiczne interesy twórcy związane z danym utworem, projektem a więc o poczucie związania autora z utworem. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią w szczególności prawo do: m.in. oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem oraz jego rzetelnego wykorzystania. Prawo autorskie nie określa w jakiej formie twórca powinien wyrazić wolę skorzystania z jednego z wymienionych sposobów oznaczania dzieła. Oczywiście jednak jest, że pozwane nie mogły rozpowszechnić projektu aranżacji wnętrz w celach ekonomicznych, majątkowych. Mogły natomiast upubliczniać swoje autorstwo

jako swego rodzaju „portfolio” dla wykazania swojego doświadczenia zawodowego i kompetencji osobistych tym bardziej , że działanie w ramach spółki cywilnej to nadal osobista działalność samych pozwanych. Można więc przyjąć, że dla pokazania swego związku z utworem dopuszczalne było dołączenie wizualizacji projektu w którego stworzeniu uczestniczyły pozwane jednak w sposób nie naruszający praw majątkowych oraz w sposób nie naruszający praw innych autorów. W tym jednak przypadku decydujący był sposób upublicznienia, który wiązał się bardziej z marketingiem samej firmy(...) (...) a nie pokazaniem profesjonalizmu współników. Treść bowiem zrzutów ekranu k-34 jak i wydruków k-273 obrazujących sposób publikacji wskazuje , że nie jest to obraz drogi zawodowej pozwanych lecz sposób reklamy formy a+m architektki, szczególnie, że zdjęcia nie zostały umieszczone w zakładce „o nas” lecz w ogólnej zakładce wnętrza w układzie dotyczącym firmy pozwanych. Ponadto wizualizacje zostały opatrzone danymi wskazującymi jako autora: (...) A. S., M. R. (1). Trzeba zwrócić uwagę na niekonsekwencje pozwanych albowiem jako autora wskazano tamże firmę spółki jawnej, której przysługiwały prawa majątkowe na polach eksploatacji innych niż wskazane w umowach z (...) sp. z o.o. i Pijalnią czekolady, pomijając nazwiska autorów tj współników. Pozwane zamieściły wizualizacje w celach marketingowych spółki cywilnej bez zgody pozostałych współtwórców.

Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem . Autorskie prawa osobiste są ściśle związane z osobą twórcy i powstają z chwilą ustalenia utworu. Każdy ze współtwórców może wykonywać prawo autorskie do swojej części utworu mającej samodzielne znaczenie, bez uszczerbku dla praw pozostałych współtwórców. Biorąc jednak pod uwagę, że na stronie internetowej firmy pozwanych zamieszczono całą aranżację wnętrza a nie poszczególne detale mające samodzielne znaczenie i pochodzące w całości od pozwanych to dla upublicznienia całości wnętrza potrzebna była zgoda wszystkich współtwórców. Prawa autorskie współnika nie pokrywają się jednak z prawami spółki prawa handlowego i spółka nie jest uprawniona do ochrony praw autorskich praw osobistych współników i nie jest uprawniona do rozstrzygania ewentualnych sporów na tle zakresu twórczego wkładu przy stworzeniu utworu.

Z chwilą przejścia od pracowników stronie powodowej przysługiwało jednak uprawnienie do rozpowszechniania w celach majątkowych kompletnej dokumentacji projektowej, dotyczącej wybudowania i aranżacji lokalu jak i ich istotnych części. Z uwagi na treść umowy pisemnej i odpowiadającej jej umowy ustnej dotyczącej pijalni strona powodowa utraciła prawa majątkowe do zastosowania dokumentacji projektowej na wskazanych w umowach polach eksploatacji a więc m.in. do wybudowania i aranżacji lokalu pralni i pijalni czekolady, To scedowane na rzecz zleceniodawców uprawnienie miało charakter jednorazowy i zostało skonsumowane z chwilą realizacji. Ponadto strona powodowa przeniosła prawo do wykorzystania elementów aranżacji (lub elementów innych rozwiązań) zawartych w dokumentacji projektowej w innych lokalach, w których Zamawiający prowadzi lub będzie prowadzić pralnie. Taki sposób wykorzystania nie dotyczy pozwanych albowiem przeniesienie praw pozwala na stworzenie na podstawie projektu zleceniobiorcą identycznych lokali. Sposób umieszczenia zdjęć przez pozwanych był zbliżony do sposobu rozpowszechniania wskazanego w umowach zawartych z zamawiającymi a dotyczącego przeniesienia praw do fotografowania lokalu zaaranżowanego wedle pomysłu wykonawcy i umieszczenia w folderach reklamowych Zamawiającego bez względu na rodzaj nośnika i sposób publikacji. Samo więc umieszczanie wizualizacji wnętrza zleceniodawców w celach marketingowych i upublicznianie w folderach reklamowych wizualizacji stanowiących element nabytych projektów czy też dalsza materializacja tego typu projektów łączyło się z autorskimi prawami nabytymi przez zleceniodawców. Należy jednak uwzględnić cel tego przeniesienia. Chodzi bowiem o umożliwienie za pomocą projektu stworzonego w ramach firmy strony powodowej reklamowania zleceniodawcy tj podmiotów prowadzących sieć pralni i pijalni np. poprzez publikowanie zdjęć ich lokali. Nie oznacza to utraty praw majątkowych strony powodowej na innych polach eksploatacji tj utraty znaczenia zdolności reklamowej projektów dla majątkowej sfery strony powodowej. Sąd Apelacyjny uznaje , że sposób upublicznienia wizualizacji na stronie prowadzonej dla spółki cywilnej (...) (...) sugeruje poprzez brak jakiegokolwiek omówienia roli pozwanych, że są to wnętrza pijalni i pralni zaprojektowane w ramach firmy (...) (...) przy współautorstwie firmy strony powodowej i pozwanych, w sytuacji gdy projekt wnętrza pijalni i pralni został wykonany w ramach działalności firmy (...). J. , K. (...) Spółka Jawna w K. . Zdaniem Sądu Apelacyjnego narusza to autorskie prawa majątkowe strony powodowej albowiem utwór jako wyraz produktywności firmy , upubliczniony w celach budowania wizerunku firmy , zarządzania marką , służący promocji firmy architektonicznej to element autorskich praw majątkowych , które pozostały przy stronie powodowej.

Wbrew więc stanowisku Sądu Okręgowego można przyjąć, że w tym przypadku doszło do bezprawności działania pozwanych poprzez nierzetelne wykorzystanie współtworzonego przez nie utworu w celach majątkowych a więc ekonomicznych a nie tylko osobistych. Wykładnia objętego art. 16 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych pojęcia "rzetelne wykorzystanie utworu" powinna uwzględniać kryteria przewidziane w art. 49 ust. 1 ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego sygn.. akt I CSK 109/13 Numer (...)) . W tym przypadku charakter i sposób upublicznienia wprowadzał w błąd, że projekt wnętrza powstał w ramach działalności firmy pozwanych a nie w ramach wykonywania przez pozwane obowiązków pracowniczych w firmie konkurencyjnej dla ich obecnej działalności gospodarczej. Ten zaś sposób upublicznienia stanowi wykorzystanie utworu w celach marketingowych, który godzi w prawa majątkowe strony powodowej albowiem narusza zasady wykorzystania utworu jako produktu służącego budowaniu marki firmy architektonicznej. Prawo do takiego majątkowego wykorzystania utworu nie mogło być przedmiotem rozporządzenia na rzecz firm zleceniodawców. Jest to o tyle istotne, że na podstawie art. 15 prawa autorskiego domniemywa się, że producentem lub wydawcą jest osoba, której nazwisko lub nazwę podano w tym charakterze do publicznej wiadomości w jakikolwiek sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu. W tym zaś wypadku rozpowszechnienie wiąże się z firmą (...) (...). Dodatkowo wskazanie jako autorów nazwy firmy strony powodowej a nie wspólników sugeruje związek obu firm co słusznie zarzucała strona powodowa. Stronie powodowej przysługuje więc ochrona prawna na podstawie art. 78 i 79 Prawa autorskiego.

Dopuszczalne jest w wypadku naruszenia majątkowych praw autorskich zarówno zakazanie naruszeń jak i usunięcie skutków naruszenia a to usunięcie może mieć postać odpowiedniego oświadczenia na stronie internetowej. Tym samym nie jest zasadny zarzut pozwanych, że oświadczenie na podstawie art.79 ust. 2 może być upublicznione tylko w prasie skoro podstawą obowiązku oświadczenia jest w tym przypadku art. 79 ust. 1 pkt 2. prawa autorskiego. Sposób działania pozwanych jako przedsiębiorców prowadzących spółkę cywilną przy okazji stanowił także czyn nieuczciwej konkurencji z art. 14 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji albowiem była to także nieuczciwa reklama firmy pozwanych poprzez wprowadzające w błąd, przypisanie firmie pozwanych opracowanie projektu wnętrza naruszając w ten sposób interes firmy strony powodowej prowadzącej konkurencyjną działalność. Takie działanie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. W wypadku zaś popełnienia czynu nieuczciwej konkurencji dopuszczalne jest nałożenie obowiązku zamieszczenia odpowiedniego oświadczenia na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji . Jest to stosowanie prawa materialnego na bazie faktów przytoczonych według zasady *da mihi factum dabo tibi ius* . Okoliczność, że strona powodowa nie powołała tej podstawy nie ma znaczenia dla dopuszczalności powołania dodatkowej podstawy prawnej nakazania złożenia oświadczenia.

Treść art. 79 ust. 1 pkt 2 nie ogranicza Sądu co do sposobu usunięcia skutków naruszenia a te wymagają obok rekompensaty pieniężnej także złożenia oświadczenia . Także norma art. 18 ust. 1 pkt 3 u.z.n.k. pozostawia ocenie sądu kwestię, czy żądana przez powoda treść i forma oświadczenia jest odpowiednia i celowa do usunięcia skutków naruszenia. Sąd Apelacyjny mógł więc ukształtować treść oświadczenia także przez uściślenie sformułowań, które prowadzą w wystarczający sposób do uchylenia skutków naruszenia i w sposób odpowiedni do sposobu naruszenia. Uwzględniono przy tym, że pozwany przysługują autorskie prawa do utworu i mogą one pokazywać swój osobisty związek przy powstaniu projektów. To samo dotyczy zakazu orzeczonego na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 1 prawa autorskiego.

Także częściowo zasadne było roszczenie pieniężne. Stosowne wynagrodzenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych to takie wynagrodzenie, jakie otrzymałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 marca 2012r., V CSK 102/11 opubl. Biuletyn SN-IC 2013/6). Pozwane nie udostępniły i nie rozpowszechniły jednak całych projektów do wykorzystania lecz tylko zdjęcia aranżacji i to jeszcze na innych polach eksploatacji niż przeniesione przez stronę powodową na zleceniodawców, stąd odwoływanie się przy żądaniu strony powodowej do całego wynagrodzenia uzyskanego od zleceniodawców jest nieadekwatne. Jest to więc raczej wynagrodzenie jakiego udzieliłaby strona powodowa innej firmie za licencję pozwalającą na wykorzystanie w celach ekonomicznych rozwiązań leżących u podstaw

wcześniej stworzonego projektu dla innych firm a więc wyrażenie zgody na wykorzystanie w celach reklamy firmy architektonicznej wizualizacji odzwierciedlającej pomysł, obrazującej sposób aranżacji wnętrz już zrealizowanych, stanowiących bazę dla tworzenia innych podobnych projektów. Dodatkowo należało także uwzględnić, że ewentualny beneficjent licencji jest współautorem aranżacji przedstawionych na zdjęciach. Strona powodowa wniosków w tym kierunku nie składała. Biorąc jednak pod uwagę treść art. 322 k.p.c. Sąd Apelacyjny uznaje, że możliwe jest określenie tego wynagrodzenia na bazie dokonanych ustaleń. W ramach stworzenia projektu architektonicznego istotna jest także techniczna strona, której pozwane nie udostępniały na stronie internetowej swojej firmy. Wynagrodzenie wskazywane przez stronę powodową uzyskane od zleceniodawców stanowi tylko w części ekwiwalent za sam pomysł i możliwość upubliczniania w celach reklamowych aranżacji a w pozostałej części za stronę techniczną rozwiązania. Wynagrodzenie więc za możliwość upublicznienia zdjęć w celach reklamowych mogło stanowić jedynie ułamek wynagrodzenia zapłaconego przez podmioty prowadzące pralnię i pijalnię. Dodatkowo trzeba uwzględnić, że ewentualna licencja dla firmy a+ m architektki musiałaby uwzględniać, że nabywca może stworzyć część elementów istotnych dla całej koncepcji we własnym zakresie co musiałoby zostać uwzględnione przy określeniu wynagrodzenia. Skoro więc strona powodowa przenosząc prawa majątkowe do wykorzystania projektów udostępniła oba projekty za kwotę 7181,40 zł a aranżacje stanowiły tylko część projektu to w tym przypadku adekwatnym wynagrodzeniem za możliwość wykorzystania reklamowego aranżacji stanowi kwota 2393,80zł a więc 1/3 sumy wskazanej w umowach zawartych ze zleceniodawcami (przy uwzględnieniu, że nabywcą praw do wykorzystania byłyby współautor). Dwukrotność tego wynagrodzenia – naliczonego w związku z tym, że naruszenie było zawinione- to kwota 4787,60zł. Nie ekskulpuje tu pozwanych konsultacja przed upublicznieniem z profesjonalistą albowiem odpowiadają one za własne działanie. Obowiązek zapłaty dwukrotności wynagrodzenia autorskiego za zawinione naruszenie autorskich praw majątkowych wynika z art. 79 ust. 1 pkt 3 prawa autorskiego i jest on niezależny od wystąpienia uszczerbku w majątku podmiotu dochodzącego ochrony. Szkodą pozwanych jest tu raczej osłabienie siły marki spółki jawnej w związku z tym że podobne projekty aranżacji wnętrz pokazuje jako własne konkurencyjna firma. Ma to też wpływ na potencjalne ograniczenie rynku poprzez działanie innej firmy. Szkada z tym związana jednak nie była wykazywana.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zasądzona suma jest adekwatna do skali naruszenia autorskich praw majątkowych strony powodowej jak też stosowna w odniesieniu do funkcji zapobiegawczej (por wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2005 r., SK 49/03, OTK-A 2005, nr 2, poz. 13).

Strona powodowa realizując ustawowe uprawnienia nie narusza zasad współzycia społecznego tak jak pozwane nie naruszały tych zasad dochodząc roszczeń pracowniczych.

Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386§1 k.p.c. W konsekwencji zmieniono także rozstrzygnięcie o kosztach procesu według zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Koszty procesu od roszczeń niepieniężnych to opłata w kwocie 1000zł + wynagrodzenie pełnomocników dotycząca ochronę praw autorskich 2x 360zł tj łącznie 1720zł. Pozwane są współuczestnikami materialnymi, stąd należne było tylko jedno wynagrodzenie jednego pełnomocnika. Koszty te powinny ponieść w 2/3 pozwane zważywszy na zakres uwzględnienia żądania dotyczącego tych roszczeń. Oznacza to, że powód powinien ponieść 573,33zł(1/3 z 1720zł) a pozwane 1146,67zł. Pozwane winny więc zwrócić powodowi z tytułu uwzględnienia roszczeń niepieniężnych kwotę 786,67zł. Koszty od roszczenia pieniężnego wynosiły łącznie 5912zł (opłata od pozwu 1078zł, 2x 2417zł) wynagrodzenia pełnomocników z opłatą skarbową). Strona powodowa jako przegrywająca w ok. 80% co do roszczenia o zapłatę powinna ponieść koszty w wysokości 4729,60zł. Pozwane winny więc partycypować w tych kosztach kwotą 1182,40zł a poniosły 2417zł. Strona powodowa winna więc zwrócić pozwanym z tytułu uwzględnienia roszczeń pieniężnych kwotę 1234,60zł. Odliczając więc od tej kwoty wyżej wskazaną kwotę 786,67zł zasądzono na rzecz pozwanych na podstawie art. 100k.p.c. różnicę tj kwotę 447,93zł stanowiącą wyraz stosunkowego rozliczenia kosztów za pierwszą instancję.

Dalej idącą apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach za instancję odwoławczą orzeczono przy zastosowaniu art.100 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. i §2pkt. 5, §8 ust. 1 pkt 2i §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Koszty postępowania apelacyjnego od roszczeń

niepieniężnych to opłata w kwocie 1000zł + wynagrodzenie pełnomocników dotycząca ochronę praw autorskich 2x 540zł . tj łącznie 2080zł . Pozwane są współuczestnikami materialnymi , stąd należne było tylko jedno wynagrodzenie jednego pełnomocnika. Koszty te powinny ponieść w ok.2/3 pozwane zważywszy na zakres uwzględnienia apelacji w tym zakresie. Oznacza to , że powód powinien ponieść 693,33zł(1/3 z 2080zł) a pozwane 1386,67zł. Pozwane winny więc zwrócić powodowi z tytułu uwzględnienia roszczeń niepieniężnych kwotę ok850zł skoro powód poniósł opłatę 1000zł i koszt wynagrodzenia pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym. Koszty od roszczenia pieniężnego wynosiły łącznie 6119zł (opłata od apelacji 719zł ,2x 2700zł). Strona powodowa jako przegrywająca w postępowaniu apelacyjnym w ok. 70 % co do roszczenia o zapłatę powinna ponieść koszty w wysokości 4283,30zł.Pozwane winny więc partycypować w tych kosztach kwotą 1835,70zł. Strona powodowa winna więc zwrócić pozwanym z tytułu uwzględnienia roszczeń pieniężnych również ok 850zł. Dawało to podstawy do wzajemnego zniesienia kosztów w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Andrzej Szewczyk SSA Sławomir Jamróg